

สรุปรายงานผลการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
“กฎระเบียบด้านการค้าและการลงทุนภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน :
ความท้าทายที่ไม่อาจมองข้ามในเมียนมาร์”
วันพุธที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๖ ณ โรงแรมสวิสโฮเทล เลอ คองคอร์ด

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศได้จัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “กฎ ระเบียบด้านการค้าและการลงทุนภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : ความท้าทายที่ไม่อาจมองข้ามในเมียนมาร์” ณ โรงแรมสวิสโฮเทล เลอ คองคอร์ด เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๖ โดยได้เชิญวิทยากรจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สมาคมธนาคารไทย สภาธุรกิจไทย-เมียนมาร์ และบริษัทที่ปรึกษากฎหมายของไทยและเมียนมาร์ ร่วมเป็นวิทยากร และมีผู้เข้าร่วมสัมมนาประมาณ ๑๗๐ คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการที่ให้ความสนใจในการที่จะเข้าไปทำธุรกิจ ในเมียนมาร์

การสัมมนาประกอบด้วย ๒ ช่วง ช่วงเช้า เป็นการบรรยายภาพรวมของสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน จากการจัดทำความตกลงการลงทุนอาเซียน และความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการลงทุนต่างประเทศ ฉบับใหม่ของเมียนมาร์ และกฎระเบียบทางด้านภาษีที่เกี่ยวข้อง และในช่วงบ่าย เป็นการเสวนาเรื่อง “ความท้าทายและโอกาสการลงทุนไทยในเมียนมาร์” โดยผู้แทนภาคเอกชนและบริษัทที่ปรึกษากฎหมายของไทยและเมียนมาร์เข้าร่วมเสวนา การสัมมนาสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. การเปิดเสรีการลงทุนในกรอบอาเซียน

นางศิริพร นุรักษ์ ผู้อำนวยการสำนักความร่วมมือการลงทุนต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ได้บรรยายภาพรวมของการดำเนินการตามกรอบความร่วมมืออาเซียน เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ที่อาเซียนจะกลายเป็นตลาดเดียว มีการเปิดตลาดสินค้าเสรี การค้าบริการเสรี การเคลื่อนย้ายเงินทุนเสรี การลงทุนเสรี และการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี

ในส่วนของความร่วมมือ ยังมีการดำเนินการด้านมาตรฐาน คือ การตรวจสอบและรับรองในอาเซียน หรือการจัดทำ Mutual Recognition Arrangement (MRA) ซึ่งปัจจุบันมี ๒ สาขา คือ ๑) ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (เชื่อมต่อแหล่งจ่ายไฟแรงดันต่ำ) ซึ่งครอบคลุมเรื่องห้องปฏิบัติการทดสอบ จำนวน ๑๓ แห่ง และหน่วยงานมาตรฐาน ๒ แห่ง และ ๒) เครื่องสำอางค์ และปัจจุบันอยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำ MRA สาขาสินค้าอาหาร และขึ้นส่วนยานยนต์

สำหรับการลงทุน อาเซียนได้จัดทำความตกลงการลงทุนอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement: ACIA) มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๕ ครอบคลุม ๕ สาขา ได้แก่ การผลิต การเกษตร การประมง การป่าไม้ การเหมืองแร่ และกิจการบริการที่เกี่ยวข้องกับ ๕ สาขาดังกล่าว ความตกลงฯ ครอบคลุม ๔ ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ๑) การเปิดเสรีการลงทุน เพื่อให้การลงทุนเกิดการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีตามความสมัครใจ ๒) การคุ้มครองการลงทุน เช่น ให้นักลงทุนสามารถฟ้องรัฐได้ การชดเชยหากมีการเวนคืน ๓) การส่งเสริมการลงทุน และ ๔) การอำนวยความสะดวกการลงทุน ซึ่งจะส่งผลให้นักลงทุนสามารถเข้าไปลงทุนได้สะดวกมากยิ่งขึ้นพร้อมทั้งได้รับการคุ้มครองจากรัฐบาล

สำหรับนักลงทุนที่มีสิทธิใช้ประโยชน์จากความตกลงฯ คือ นักลงทุนอาเซียน ๑๐ ประเทศ เป็นผู้ถือสัญชาติสมาชิกอาเซียน หรือเป็นผู้มีถิ่นกำเนิดถาวร (Permanent residence) ของประเทศอาเซียน หรือเป็นนิติบุคคลสัญชาติอาเซียน หรือนิติบุคคลประเทศที่สามถือสัญชาติอาเซียน (Foreign-owned ASEAN based investor) แต่ไทยยังไม่ยอมรับในเรื่องของ Foreign-owned ASEAN based investor

ทั้งนี้ ประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถสงวนมาตรการด้านการลงทุนไว้ในรายการข้อสงวนได้ โดยมาตรการดังกล่าวต้องเป็นไปตามกฎหมายในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจำกัดหุ้นต่างชาติ หรือข้อจำกัดอื่นๆ ในส่วนของไทย มาตรการที่ระบุไว้ในรายการข้อสงวนจะเป็นไปตาม พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒ ประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติประมง และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

นโยบายของ BOI ในปัจจุบัน ได้เพิ่มการส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ เพื่อช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการไทย โดยเมียนมาร์ อินโดนีเซีย เวียดนาม กัมพูชา เป็นประเทศที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น รวมถึงประเทศอื่นๆ ในอาเซียน จีน และอินเดีย โดยมีการดำเนินนโยบายต่างๆ เช่น การจัดตั้งกองส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ การศึกษาสู่ทางการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายต่างๆ เช่น เกษตร สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ชิ้นส่วนยานยนต์ ท่องเที่ยวและบริการ ก่อสร้าง การจัดคณะให้นักธุรกิจไทยเดินทางไปพบกับหน่วยงานต่างๆ ในต่างประเทศ เยี่ยมชมโรงงาน สำรวจพื้นที่ ท่าเรือ รวมทั้งการจัดสัมมนาเผยแพร่สู่ทางการลงทุน เป็นต้น

๒. กฎหมายการลงทุนต่างประเทศของเมียนมาร์

Mr. James Finch, Partner บริษัทที่ปรึกษากฎหมาย DFDL ได้ให้ข้อมูลการออกกฎหมายการลงทุนฉบับใหม่ของเมียนมาร์ (Foreign Investment Law: FIL) เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๕ ซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการการลงทุน ที่เป็นหน่วยงานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับ BOI ของไทย รูปแบบการลงทุนที่มีโครงสร้างคล้ายไทย การเพิ่มจำนวนการใช้แรงงานท้องถิ่น ระบบการตรวจสอบกรรมสิทธิ์การถือครองที่ดินสำหรับการเช่าที่ดินของนักลงทุนต่างชาติ เป็นต้น ซึ่งช่วยให้ให้นักลงทุนได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ ในการเข้าไปลงทุน และสร้างความมั่นใจแก่นักลงทุน อันเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ สำหรับการเข้าไปลงทุนอาจเป็นในลักษณะของการจัดตั้งบริษัท การจัดตั้งสำนักงานตัวแทน สำนักงานสาขา หรือการร่วมลงทุน เป็นต้น

๓. กฎระเบียบด้านภาษี

Mr. Jack Sheehan, Tax Partner บริษัทที่ปรึกษากฎหมาย DFDL ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบต่างๆ ด้านภาษีของเมียนมาร์ บริหารจัดการโดย IRD (Internal Revenue Department) และ กรมศุลกากร ทั้งนี้ โครงสร้างภาษีของเมียนมาร์มีความคล้ายกับของไทย เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีหัก ณ ที่จ่าย สำหรับภาษีเงินได้นิติบุคคล จะครอบคลุมบริษัทที่จัดตั้งภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พ.ร.บ. การจัดตั้งบริษัทของเมียนมาร์ ปี ๑๙๑๔ กฎหมายรัฐวิสาหกิจ ปี ๑๙๘๙ กฎหมายการลงทุนต่างประเทศ และข้อกฎหมายอื่นๆ เป็นต้น สำหรับปีงบประมาณของเมียนมาร์ จะนับจากเดือนเมษายน สิ้นสุดสิ้นเดือนมีนาคม

นอกจากนี้ ไทยและเมียนมาร์ยังได้จัดทำความตกลงว่าด้วยการยกเว้นการเก็บภาษีซ้อน โดยไทยเป็นหนึ่งใน ๗ ประเทศที่เมียนมาร์ได้จัดทำความตกลงลักษณะดังกล่าว รวมถึง สิงคโปร์ เวียดนาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย อินเดีย เกาหลีใต้ และสหราชอาณาจักร เป็นต้น ผู้ประกอบการไทยจึงจะได้ประโยชน์จากความตกลงดังกล่าวที่ดีกว่านักลงทุนประเทศอื่นๆ ที่ไม่มีการจัดทำความตกลงกับเมียนมาร์

๔. การเสวนาเรื่อง “โอกาสและความท้าทายในตลาดเมียนมาร์”

กิจกรรมการสัมมนาในช่วงบ่าย เป็นการเสวนาเรื่อง “ความท้าทายและโอกาสการลงทุนไทยในเมียนมาร์” โดยผู้แทนภาคธุรกิจและบริษัทที่ปรึกษากฎหมายของไทยและเมียนมาร์ ที่มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจในตลาดเมียนมาร์ ได้แก่ นางพรนภา ไทยเจริญ Principle บริษัท Baker & McKenzie Ltd. ดร. กอบศักดิ์ ภูตระกูล ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ในฐานะผู้แทนสมาคมธนาคารไทย Ms. Thinn Htut Thidar, CEO, Universal Link Service Co., Ltd. นายพัฒนศักดิ์ ฮุ่นตระกูล กรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาธุรกิจไทย-เมียนมาร์ และ Mr. Maung Maung Myint, Consultant บริษัท LS HORIZON LIMIED โดยการเสวนาสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๔.๑ โอกาสของผู้ประกอบการไทยในตลาดเมียนมาร์

๔.๑.๑ การใช้ประโยชน์จากที่ตั้งภูมิศาสตร์ และความสัมพันธ์สองฝ่าย

ผู้เข้าร่วมเสวนามีความเห็นตรงกันว่า ไทยและเมียนมาร์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมานาน โดยมีศาสนาเป็นจุดเชื่อมทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งทำให้ประชาชนของทั้งสองประเทศมีความไว้วางใจกันได้ง่ายขึ้น เมียนมาร์ยังเป็นประเทศที่มีแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติจำนวนมาก ทั้งป่าไม้ แร่ธาตุ และอัญมณี เป็นประเทศที่มีความได้เปรียบทางด้านภูมิศาสตร์ เนื่องจากเป็นประเทศกึ่งกลางเชื่อมต่อระหว่าง อินเดีย อาเซียน และจีน มีประชากรรวมกันกว่า ๒.๘๕ พันล้านคน หรือประมาณร้อยละ ๔๐.๓ ของประชากรโลก และทางด้านเศรษฐกิจ แม้เมียนมาร์จะเพิ่งเปิดประเทศ แต่เศรษฐกิจก็มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประชาชนมีกำลังซื้อ เมียนมาร์จึงนับเป็นตลาดขนาดใหญ่ ที่นักธุรกิจควรใช้โอกาสจากการยกระดับความร่วมมือภายในอาเซียน และระหว่างอาเซียนกับประเทศต่างๆ เป็นประตูเพื่อเปิดตลาดการค้าระหว่างกัน ซึ่งผู้ประกอบการไทยควรเข้าไปศึกษาตลาดและขยายโอกาสก่อนที่ตลาดจะมีการแข่งขันที่สูงขึ้น

๔.๑.๒ สาขาการลงทุนที่มีศักยภาพ

ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย เห็นว่าการที่เมียนมาร์เปิดประเทศนับเป็นโอกาสสำคัญของไทย ถึงแม้จะไม่ได้เปิดเสรีให้ต่างประเทศเข้ามาลงทุนอย่างเต็มที่ แต่นักลงทุนต่างประเทศสามารถเข้าไปศึกษาทำความเข้าใจ ศึกษาตลาด เพื่อแสวงหาโอกาสและช่องทางต่างๆ ได้ทันที ดังนั้น นักลงทุนไทยไม่ควรลังเลกับการลงทุนในเมียนมาร์ เพราะจะเสียโอกาส โดยเฉพาะเมื่อมีประเทศอื่นๆ ได้เข้าไปลงทุนในเมียนมาร์แล้ว เช่น จีน สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เป็นต้น เนื่องจากไทยมีความใกล้ชิดกับเมียนมาร์ทั้งด้านที่ตั้ง และความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกว่าประเทศอื่นๆ กลุ่มธุรกิจของไทยที่เข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ เช่น เครื่องสพพณ์ เข้าไปทำตลาดบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป บริษัท นันยาง เข้าไปทำธุรกิจรองเท้า บริษัท ปตท. และบางจาก ได้แสดงความสนใจที่จะเข้าไปเปิดศูนย์บริการน้ำมันในเมียนมาร์ เป็นต้น

นอกจากนี้ เมื่อครั้งที่ประธานาธิบดี เต็งเส่ง มาเยือนประเทศไทย ได้พูดคุยกับนักธุรกิจไทยว่าต้องการให้นักธุรกิจไทยเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ให้มากขึ้น ในธุรกิจเสื้อผ้าและของใช้เด็ก รวมไปถึงเครื่องนุ่งห่ม ธุรกิจเฟอร์นิเจอร์และแปรรูปไม้ ธุรกิจแปรรูปยางพารา ธุรกิจเหมืองสังกะสี เหล็ก และทองแดง รวมไปถึงธุรกิจด้านการผลิตไฟฟ้า ธุรกิจโทรคมนาคมและการสื่อสาร และธุรกิจการก่อสร้าง โดยเฉพาะการพัฒนาาระบบโครงสร้างขั้นพื้นฐาน ซึ่งล้วนแต่เป็นธุรกิจที่ไทยมีความชำนาญ เพราะได้ผ่าน phase ของการพัฒนามาแล้ว แต่เป็นธุรกิจที่ยังขาดแคลน และยังต้องได้รับการพัฒนาในเมียนมาร์

ผู้แทนสภาธุรกิจไทย-เมียนมาร์ กล่าวเสริมว่า โดยปกติแล้วประเทศเปิดใหม่ ส่วนใหญ่จะเน้นการพัฒนา ด้านความเป็นอยู่ของประชาชน จึงควรเข้าไปลงทุนด้านอุตสาหกรรมอาหารและการเกษตร และพัฒนาต่อเนื่องในอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และการที่เมียนมาร์มีปัญหาด้านพลังงาน ไทยในฐานะที่มี

เทคโนโลยี ก็ควรเข้าไปช่วยเหลือ เข้าไปลงทุนให้เมียนมาร์มีความมั่นคงทางพลังงาน เพื่อให้พร้อมต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านอื่นต่อไปได้อย่างมั่นคง

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ธุรกิจที่นักลงทุนไทยไม่ควรมองข้ามคือ ธุรกิจการบริการ ทั้งโรงพยาบาล และโรงแรม รวมไปถึงด้านการศึกษา ซึ่งชาวเมียนมาร์จำนวนมากเดินทางเข้ามาศึกษาที่ไทย เพราะมีระยะทางไม่ห่างไกลกัน ค่าใช้จ่ายไม่สูง และการดำรงชีวิตไม่แตกต่างกันจากวิถีชีวิตเมียนมาร์มากนัก การมองตลาดเมียนมาร์ไม่อาจมองแต่เพียงการขายตลาดภายในประเทศเท่านั้น แต่ควรใช้ประโยชน์จากที่ตั้งของเมียนมาร์ เป็นประตูการค้าสู่ตลาดอินเดียและจีนที่มีขนาดใหญ่มากต่อไป

๔.๑.๓ การพัฒนาการค้าชายแดน

ผู้แทนสภาธุรกิจไทย-เมียนมาร์ ให้ความเห็นว่า เมื่อพิจารณาตลาดประเทศเพื่อนบ้าน ทั้ง กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม (CLMV) นับได้ว่าตลาดเมียนมาร์มีศักยภาพและความน่าสนใจเป็นอันดับที่ ๑ ส่วนใหญ่นักธุรกิจจะมองแต่โครงการทวาย ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เป็นการลงทุนระยะยาวมากกว่า ๑๐ ปี แต่อยากให้นักลงทุนไทย หันมามองตลาดอุตสาหกรรมขนาดกลางหรือเล็ก ว่ายังมีโอกาสและช่องทางในการแสวงหากำไรได้ ซึ่งโดยปกติการค้าชายกับประเทศ CLMV จะเน้นการค้าชายแดน (Border Trade) จึงอยากให้ภาครัฐให้การสนับสนุนในการพัฒนาการค้าชายแดนไทย-เมียนมาร์ ที่ด่านแม่สอด ให้เป็นไปอย่างสะดวกมากขึ้น โดยลดขั้นตอนการตรวจสินค้า เพื่อให้สินค้าของทั้งไทยและเมียนมาร์มีการแลกเปลี่ยนกันได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจไทยอย่างมาก สามารถเป็นช่องทางการกระจายสินค้าต่อไปยังเมียนมาร์และในภูมิภาค

๔.๑.๔ สิ่งจูงใจในการเข้าไปลงทุน

ผู้แทนสภาธุรกิจไทย-เมียนมาร์ กล่าวถึงสิ่งจูงใจในการเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ สำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก ๓ ประการคือ ประการแรกได้รับการยกเว้นภาษีจาก ๒ ปี เป็น ๕ ปี เพื่อให้ธุรกิจขนาดกลางและเล็กมีเวลาปรับตัว และสามารถทำกำไรได้ ประการที่สอง การเช่าที่ดินให้ทำสัญญา ๓ ฉบับ ฉบับแรกสูงสุดถึง ๕๐ ปี และฉบับต่อไปก็ต่อระยะเวลาไปอีก ๑๐ ปีรวมกันแล้วคือ ๗๐ ปี ถือได้ว่ามีความใกล้เคียงกับระดับสากลคือ ๙๙ ปี และประการสุดท้าย การถือหุ้นได้ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งผู้แทนภาคเอกชนเมียนมาร์ได้ให้ข้อมูลล่าสุดว่า ปัจจุบันรัฐบาลได้ปรับลดค่าธรรมเนียมในการขอจัดตั้งบริษัทสำหรับชาวต่างชาติ ที่จากเดิมต้องจ่ายค่าธรรมเนียมสูงถึง ๒.๑ ล้านจ๊าด หรือประมาณ ๒,๕๐๐ ดอลลาร์ ให้เหลือเหลือเพียงแค่ ๑ ล้านจ๊าด หรือประมาณ ๑,๑๘๓ ดอลลาร์ ซึ่งเป็นอัตราเดียวกับผู้ประกอบการท้องถิ่น

เมียนมาร์ยังมีการพัฒนานิคมอุตสาหกรรม ซึ่งมีทั้งหมด ๒๓ นิคมอุตสาหกรรม และมีความหลากหลายมาก ภาคธุรกิจจึงต้องเข้าไปศึกษาศักยภาพของแต่ละนิคมเพื่อการเข้าไปลงทุนได้อย่างเหมาะสมและทันท่วงที เพื่อจะได้ทราบว่าควรเข้าไปลงทุนที่เมืองใด และนิคมอุตสาหกรรมใด

๔.๑.๕ การผ่อนปรนมาตรการคว่ำบาตร

ผู้แทนบริษัท Baker & McKenzie ให้ข้อมูลว่าแม้สหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป จะประกาศลดระดับการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจกับเมียนมาร์เป็นลำดับ แต่การคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจก็ยังคงมีอยู่ เช่น การห้ามเกี่ยวข้องกับธุรกิจกับคนที่มีรายชื่อใน SDN (Specially Designated Nations) แต่ปัจจุบันสหรัฐอเมริกาเริ่มถอดรายชื่อออกจากรายชื่อ SDN บ้างแล้ว ส่งผลให้นักธุรกิจเริ่มเข้าไปติดต่อค้าขายกับนักธุรกิจชาวเมียนมาร์มากขึ้น นอกจากนี้ ผู้แทนภาคเอกชนเมียนมาร์ยังให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า เมียนมาร์ยังจัดอยู่ในกลุ่มประเทศพัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Countries: LDCs) ซึ่งยังคงได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษี และได้รับการปฏิบัติแบบ

S&D (Special and Differential Treatment) ทำให้หลายๆ ประเทศให้ความสนใจ และให้ความสำคัญกับตลาดเมียนมาร์ เพื่อใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากการเป็นประเทศ LDC ด้วย

๔.๒ ความท้าทายในการดำเนินธุรกิจ

๔.๒.๑ บรรยากาศการลงทุนในประเทศ

อุปสรรคหรือความท้าทายของการเข้าไปทำธุรกิจ คือ บรรยากาศของการลงทุน และความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติในเมียนมาร์ ผู้แทนบริษัท Baker & McKenzie ให้ข้อมูลว่าในอดีตเมียนมาร์ไม่ได้เข้าภาคีอนุสัญญานิวยอร์ก (New York Convention) ทำให้หากมีคำสั่งชี้ขาดตัดสินของอนุญาโตตุลาการของธุรกิจต่างประเทศ ศาลในประเทศของเมียนมาร์จะไม่บังคับคำสั่งชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ทำให้นักธุรกิจมีความกังวลถึงความเสี่ยงในการทำสัญญา แต่ปัจจุบันเมียนมาร์ได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญานิวยอร์กแล้ว แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลเมียนมาร์พยายามสร้างบรรยากาศที่ดีในการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งผู้แทนบริษัท LS Horizon ได้กล่าวเสริมถึงเรื่องการคุ้มครองการลงทุน ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ช่วยสร้างความมั่นใจให้ผู้ลงทุนชาวต่างชาติด้วย

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาความไม่สงบในประเทศ คือ ปัญหากับชนกลุ่มน้อย โดยรัฐบาลเมียนมาร์มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยการทำ MOU โดยมีประเทศจีนเป็นคนกลาง รวมไปถึงความกังวลต่อปัญหาการทุจริตในเมียนมาร์ โดยรัฐบาลเมียนมาร์ได้มีความพยายามที่ออกกฎหมายต่อต้านการคอร์รัปชัน แต่ยังคงประสบปัญหาการนำไปปฏิบัติและบังคับใช้ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาร่างกฎหมายการต่อต้านการทุจริตฉบับใหม่ โดยรัฐบาลสร้างความมั่นใจว่าจะบังคับใช้กฎหมายนี้อย่างเข้มงวด ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นได้ชัด คือการดำเนินคดีกับรัฐมนตรีกระทรวงการสื่อสาร หลังจากมีข้อกล่าวหาการรับสินบนใบอนุญาตโทรศัพท์มือถือ

๔.๒.๒ การปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย

ผู้แทนบริษัท Baker & McKenzie แสดงความเห็นเพิ่มเติมว่ารัฐบาลพยายามแก้ไขกฎหมาย ปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ เพื่อรองรับการลงทุนจากต่างประเทศ แต่เนื่องด้วยกฎหมายที่ต้องการการแก้ไขมีจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถจัดลำดับความสำคัญลำดับก่อนหลังได้ และยังขาดบุคลากรที่จะพัฒนาระบบดังกล่าว ทำให้การดำเนินการเป็นไปอย่างล่าช้า

๔.๒.๓ ระบบการเงินการธนาคาร

ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย เห็นว่าอุปสรรคอีกประการหนึ่งของเมียนมาร์ คือความไม่พร้อมด้านระบบการเงินการธนาคาร ในส่วนของภาคการธนาคารก็ได้เปิดโอกาสให้ทำธุรกรรมกับต่างชาติได้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม เมียนมาร์มีธนาคารของรัฐเพียง ๔ แห่ง และเพิ่งเริ่มดำเนินการในส่วนธนาคารเอกชน ซึ่งยังต้องได้รับการพัฒนาอีกมาก โดยเมียนมาร์ต้องการให้ธนาคารสัญชาติเมียนมาร์มีการเติบโตอย่างเข้มแข็งก่อน จึงจะเปิดโอกาสให้มีการลงทุนธนาคารจากต่างประเทศ รวมทั้งการเปิดสาขาที่เมียนมาร์

นอกจากนี้ การทำธุรกรรมระหว่างธนาคารยังเป็นเรื่องที่ยากลำบาก และอัตราการใช้บัตรเครดิตระดับต่ำ ส่วนใหญ่ใช้เงินสดในระบบตลาดมากกว่า ทำให้เมียนมาร์ยังไม่พร้อมทั้งระบบการเงินการธนาคารที่ซับซ้อน ซึ่งเมียนมาร์ก็มีความพยายามในการพัฒนาด้วยความร่วมมือจากต่างประเทศ

๔.๒.๔ โครงสร้างพื้นฐาน

ผู้แทนบริษัท Baker & McKenzie และ LS Horizon ต่างมีความเห็นเหมือนกันว่าระดับการลงทุนในเมียนมาร์ยังคงมีไม่สูงมากนัก ส่วนหนึ่งมาจากปัญหาด้านระบบโครงสร้างพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นถนน สะพาน ทำให้ต้นทุนการขนส่งสูง หรือแม้แต่ในเรื่องของโรงแรมที่พัก ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ รวมไปถึงเรื่องของ

พลังงาน ที่เป็นปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะกระแสไฟฟ้า ซึ่งจะมีระบบโคเวต้าในช่วงหน้าร้อน ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการเข้าไปลงทุนของต่างชาติ

๔.๒.๕ การพัฒนาเทคโนโลยีและทรัพยากรบุคคล

ผู้แทนภาคเอกชนเมียนมาร์เห็นว่าประเด็นความท้าทาย ยังมีอยู่ในเรื่องของการขาดแคลนเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต หรือเพื่อดำเนินธุรกิจในการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้า เช่น การแปรรูปสินค้า ผัก ผลไม้ต่างๆ และรวมถึงการขาดแคลนในเรื่องทรัพยากรบุคคล โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ทางราชการ และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค

๔.๒.๖ การถือครองที่ดิน

ผู้แทนบริษัท Baker & McKenzie ให้ข้อมูลในเรื่องของการถือครองที่ดินว่า ที่ดินส่วนใหญ่ในเมียนมาร์ เป็นของรัฐ ยอมให้เอกชนเช่าระยะยาวประมาณ ๓๐-๖๐ ปี ซึ่งสามารถต่ออายุได้เรื่อยๆ มีเอกชนครอบครองกรรมสิทธิ์ที่ดินบ้างแต่ก็น้อยมาก ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งของเอกชนที่จะเข้าไปลงทุนในเมียนมาร์ เนื่องจากต้องหาผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ถือครองที่ดินตัวจริง แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์การจดทะเบียนข้อมูลที่ดีเพียงพอในการค้นหาเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินที่แท้จริง

ความเห็น

๑. เมียนมาร์อยู่ระหว่างการปรับตัว เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม เพื่อให้ทันที่จะรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ๒๐๑๕ ผู้ประกอบการไทยควรริบฉกฉวยโอกาสที่เมียนมาร์ได้เปิดประเทศ และปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบภายใน เพื่อรองรับการดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ โดยจะต้องศึกษาทำความเข้าใจตลาด เรียนรู้ถึงความต้องการและคู่แข่งพร้อมทั้งหาพันธมิตรในทางธุรกิจ สำหรับอุตสาหกรรมที่ผู้ประกอบการไทยควรเข้าไปลงทุนซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่เมียนมาร์มีความต้องการ ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร อาหาร ประมง เหมืองแร่ สิ่งทอ เฟอร์นิเจอร์ โทรคมนาคม รวมไปถึงการผลิตไฟฟ้าและการขนส่ง บริการด้านสุขภาพและการศึกษา เป็นต้น ซึ่งเป็นสาขาที่ผู้ประกอบการไทยมีประสบการณ์และความรู้ความชำนาญในการดำเนินธุรกิจอยู่แล้ว

๒. สินค้าไทย นับว่าเป็นสินค้าที่มีคุณภาพในสายตาชาวเมียนมาร์ และได้รับความนิยมสูง รัฐบาลจึงควรปรับปรุงระบบการขนส่งและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเฉพาะศุลกากร เพื่อส่งเสริมการค้าขายที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะการค้ากับชายแดนเมียนมาร์ที่ด่านอำเภอแม่สอด ซึ่งเป็นแหล่งส่งออกสินค้าไทยไปสู่ตลาดเมียนมาร์ ให้มีความสะดวกมากขึ้น

๓. ผู้ประกอบการไทยควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบ ด้านการค้าและการลงทุน และการเริ่มเข้าไปลงทุน อาจเริ่มจากการหาพันธมิตรทางธุรกิจ เพื่อลดหรือกระจายความเสี่ยง โดยควรให้ความสำคัญกับการทำธุรกิจที่ซื่อสัตย์ คำนึงถึงผลประโยชน์และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

สำนักการค้าบริการและการลงทุน
กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
กระทรวงพาณิชย์
เมษายน ๒๕๕๖